energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.		Asiakirjan päivämäärä on:	08.05.2023
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.		Dokumentet är daterat:	08.05.2023
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.		The document is dated:	08.05.2023

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:	Jarno Lamponen
Pvm / Datum / Date:	08.05.2023

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:	Antti Paananen
Pvm / Datum / Date:	08.05.2023

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) The signed document follows on the next page >

Eduskunta
Talousvaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Energiaviraston lausunto koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle U 3/2023 vp komission ehdotuksesta sähkön markkinamallia koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan talousvaliokunta on 4.5.2023 päivätyllä sähköpostilla pyytänyt Energiavirastolta kirjallista lausuntoa ja asiantuntijaa kuultavaksi 9.5.2022 koskien valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle U 3/2023 vp komission ehdotuksesta sähkön markkinamallia koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausuntonaan Energiavirasto toteaa kannattavansa komission ehdotuksen sähkömarkkinamallin uudistamiseen sisältyvien ehdotusten tavoitteita ja kohdistumista keskeisiin nykyistä markkinamallia tukeviin toimenpiteisiin. Edelleen Energiavirasto jakaa päälinjoiltaan valtioneuvoston kannan komission ehdotukseen, mutta haluaa nostaa esiin seuraavia huomioita:

Sähkön loppukäyttäjät

Energiavirasto pitää tärkeänä varmistua, että sähkön loppukäyttäjillä on mahdollisuus hankkia kuhunkin tarpeeseen parhaiten sopiva sähkösopimus. Energiavirasto ei sen sijaan pidä tarkoituksenmukaisena soveltaa komission ehdottamaa sähköntoimittajien riskienhallinnan sääntelyä yhtenevänä kaikissa jäsenmaissa. Energiavirasto toteaa, että kehittyneemmillä markkinoilla, kuten Suomessa, tällainen mahdollinen ylisääntely vähentäisi kilpailun markkinan tuomia hyötyjä kuluttajille, johtaisi kuluttajien heikompiin valinnanmahdollisuuksiin sekä lopulta mahdollisesti näkyisi korkeampina kuluttajahintoina.

Johdannaismarkkinat

Energiavirasto kannattaa lähtökohdiltaan komission ehdotusta viedä pohjoismaiseen johdannaismarkkinaan perustuva malli unionin johdannaismarkkinaa koskevan sääntelyn lähtökohdaksi. Nykyisellään Suomessa ja muissa Pohjoismaissa sovellettu markkina-aluetta yhdistävä ja siten markkinoiden likviditeettiä rakenteellisesti tukeva markkinamalli on poikkeus Euroopassa.

Energiavirasto katsoo, että Suomen osalta komission ehdotus periaatteellisesti selkiyttäisi nykyistä voimassa olevasta sääntelystä johtuvaa hajanaista tilannetta ja tehokkaammin mahdollistaisi havaittujen puutteiden korjaamista markkinatoimijoiden suojausmahdollisuuksien järjestämiseksi. Siten ehdotus lähtökohtaisesti tukisi sähköntoimittajien ja lopulta kuluttajien mahdollisuuksia suojautua sähkön hinnan vaihteluilta.

Energiavirasto
Energimyndigheten
Lintulahdenkuja 2 A
FI-00530 Helsinki
Puhelin 029 505 0000
S-posti kirjaamo@energiavirasto.fi
Internet www.energiavirasto.fi

Energiavirasto ymmärtää valtioneuvoston huomion vaikutustenarvioinnin puutteellisuudesta, mutta haluaa tuoda esiin, että komission ehdotus johdannaismarkkinasta pohjaa Energiaviraston ja muiden jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten yhteiseen parhaaseen näkemykseen johdannaismarkkinan pitkän aikavälin säännellystä tavoitemallista. Energiavirasto pitää kuitenkin tärkeänä, että säännellyn johdannaismarkkinan ohella markkinatoimijoilla on jatkossakin mahdollisuus järjestää puhtaasti markkinaehtoisia tuotteita suojaustarpeisiinsa.

Sähkönhankintasopimukset

Energiavirasto toteaa, että pitkäaikaiset sähkönhankintasopimukset puhtaasti markkinaehtoisina sopimuksina ovat osa tehokkaasti toimivaa markkinaa. Energiavirasto ei kannata sopimusten tukemista koskevan velvoitteen ulottamista kaikkiin maihin. Energiavirasto korostaa, että tällaisten kahdenvälisten sopimusten mahdollisessa kannustamisessa ja tukemisessa tulee erityisesti huomioida ja välttää negatiivisia vaikutuksia johdannaismarkkinoiden likviditeettiin, joka käytännössä heikentäisi mahdollisuuksia suojautua sähkön hintavaihteluilta ja siten toimisi tarkoitustaan vastaan.

Tukimekanismit uudelle tuotannolle eli kaksisuuntaiset hinnanerosopimukset

Energiavirasto huomauttaa, että mahdollisten tukimekanismien osalta tulisi välttää vääristymiä ja negatiivisia vaikutuksia lyhyen markkinan hinnanmuodostukseen sekä johdannaismarkkinan likviditeettiin. Edelleen Energiavirasto korostaa, että kaikkien mahdollisten tukimekanismien tulee säilyttää kannustimet tuotannon optimaalisen ajojärjestyksen markkinaehtoiselle löytämiselle.

Joustoa koskevat tukitoimet

Energiavirasto pitää sähköjärjestelmän joustavuuden lisääntymistä tulevaisuuden järjestelmätarpeiden vastaamisen kannalta merkittävänä. Energiavirasto kuitenkin haluaa huomauttaa komission ehdotuksen olevan hallinnollisesti raskas, joka voi haastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Pakolliset jouston tarpeen kansalliset arvioinnit, kansalliset raportoinnit unionin suuntaan ja jo laadituista raporteista raporttien laatiminen, ei välttämättä ole Energiaviraston näkemyksen mukaan kaikkein joustavin ja tarkoituksenmukaisin tapa edistää sähköjärjestelmän joustavuutta eri jäsenvaltioissa huomioiden kunkin maan kansalliset lähtökohdat. Energiavirasto kannattaakin jäsenvaltion liikkumavaraa joustojen edistämistä koskevien tukitoimien osalta.

Huipuntasaustuotteet

Energiavirasto kyseenalaistaa ehdotettujen erillisten huipuntasaustuotteiden yhteensopivuuden muun markkinan sekä kantaverkonhaltijoita koskevan muun sääntelyn kanssa. Lisäksi Energiavirastolle jää osin epäselväksi mitä kyseisten tuotteiden käyttöönotolla tavoiteltaisiin.

Huipuntasaustuotteiden ei voida olettaa merkittävästi lisäävän kysyntäjouston kannustimia suhteessa komission muiden kysyntäjoustoa kannustavien ehdotusten vaikuttavuuteen. Edelleen kyseisten tuotteiden määrittely toimitusvarmuutta varmistavaksi lisäpalveluksi on kyseenalaista. Riskinä Energiavirasto pitää

markkinaratkaisun muuttamista ilman sähköjärjestelmän operoimisen tai toimitusvarmuuden edellyttämää tarvetta.

REMIT–asetus

Energiavirasto kiinnittää huomiota REMIT-asetuksessa olevaan muutosehdotukseen, jonka mukaan todetessaan asetusta rikotun sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto ACER voisi vaatia kansallisen sääntelyviranomaisen määräämään markkinatoimijalle rikkomuksesta kansallisessa lainsäädännössä määritettyjä seuraamuksia. ACER:n toimivallan laajentaminen koskemaan epäiltyjen rikkomusten tutkintaa on sinänsä kannatettava, mutta Energiavirasto näkee tässä riskejä kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuudelle. Toimivallan selkeyden kannalta ACER:n toimivalta olisi syytä rajata koskemaan vain tiettyjä tilanteita ja lähtökohtaisesti tulisi edellyttää myös kansallisen sääntelyviranomaisen pyyntöä.

Kansallisen sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja ACERin toimivallan selkeä rajaaminen pitäisikin varmistaa myös tätä sääntelymuutosta valmisteltaessa.

Lopuksi

Energiavirasto toistaa, että edellä esitetyistä osin varauksellisista huomioista huolimatta, Energiavirasto kannattaa komission ehdotuksen sähkömarkkinamallin uudistamiseen sisältyvien ehdotusten tavoitteita ja jakaa päälinjoiltaan valtioneuvoston esittämän kannan komission ehdotukseen.